

Mot näthat!

WE STAND APP

Workshop
åk 4-5

MED
STÖD
FRÅN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

kumulus

Förord

Internet och sociala medier är en otroligt stor del av vår vardag, inte minst för barn och unga. Vi vill så klart att sociala medier ska vara en trygg plats för alla, men tyvärr ser det inte ut så idag.

Det är inte alla som råkar ut för näthat, men majoriteten av alla barn och ungdomar har sett näthat. Likväl som det inte är okej att kränka någon i skolan, så är det inte okej att göra det på nätet heller. Kränkande kommentarer sårar, oavsett om det sägs ansikte mot ansikte eller online. Näthat är någonting vi alla på olika sätt kan motverka, stort som smått.

Detta material är framtaget av projektet We Stand App. Ett treårigt projekt i Kalmar län som skapades för att motverka näthat, rasism och kränkningar - online och offline. Vi skapade materialet för att öka dialogen kring näthat i skolor. Då vi vet att många barn och unga är eller har blivit utsatta är det viktigt att belysa detta i skolan.

Det är inte tänkt att vara som en föreläsning, för det är ju så att unga faktiskt vet mer om nätet än oss vuxna. Därför utformade vi en workshop där eleverna ska diskutera, ge varandra tips och dela med sig av egna erfarenheter. Pedagogerna ska ledsaga och om det behövs, styra in diskussionerna på rätt spår.

Vid passets slut är det absolut viktigaste att eleverna vet att det finns hjälp att få och att man vågar vända sig till någon om man blir utsatt.

Det får inte ske en normalisering av hat och hot på nätet, därför är vi så glada att du och dina elever vill vara med och skapa ett schysstare internet.

Vid frågor eller funderingar kring materialet, kontakta gärna:

Matilda Tonentschuk eller Johanna Wanner på:
westandapp.info@gmail.com

För att hålla workshopen behövs:

- En projektor
- En dator
- Pdf-filen: Workshops om näthat/nätbrott åk 4-5.
- Missions bingobrickorna, en till varje elev.
- Pennor.

Förberedelser innan workshopen:

- Innan workshopen ladda ner allt du behöver och kolla igenom de olika delarna:
 - Pdf-filen: Workshop om näthat/nätbrott åk 4-5. (Presentationen)
 - Pdf-filen: Missionsbingo. (Två brickor på varje sida).
 - Extra material om olika nätbrott. (Valfritt).
 - Extra material om de vanligaste sociala medierna, spel och appar bland barn och unga. (Valfritt).
- Läs och kör igenom materialet tills du känner dig bekväm med det.
- Gör ett eget manus.
- Du kan hålla workshopen själv eller tillsammans med en kollega.

Upplägg under workshopen:

Innan start, se till så att alla har någon att diskutera med, antingen två och två eller i grupper om ca 4 elever eller vad som passar er klass.

Intill varje slide står det både upplägg, övergång och syfte för att underlätta för er.

I workshopen ställer du olika frågor till eleverna, frågorna ställs i helklass, sen svarar eleverna antingen i helklass eller så får de först diskutera med varandra (står förslag vid varje slide). När eleverna diskuterar kan man gå runt och lyssna och ställa följdfrågor. Efter eleverna diskuterat be dem redovisa vad de kommit fram till.

Under workshopen är det viktigt att eleverna får diskutera och berätta om deras erfarenheter, du ska lyssna, ställa följdfrågor och styra in diskussionerna på rätt spår om det behövs, låt eleverna lära dig om deras vardag på internet.

När ni har diskuterat baksidan med internet, så är det dags att sprida lite positiva vibes med hjälp av missionsbingo, det vill säga utmaningar som går ut på att vara schysst både online och offline. Berätta först vad de ska göra och sen delar du ut bingobrickorna. Ge eleverna 10-15 minuter att komma på missions (utmaningar) som de sedan skriver ned i bingorutorna, de får gärna hjälpa varandra två och två eller i grupp. Efter 10-15 min så ber du eleverna att redovisa några av sina missions, på det sättet får de som inte hunnit fylla alla rutor hjälp med att göra det. Bingobrickorna kan de sen sätta upp i sin bänk eller sitt skåp som en påminnelse om att vara schyssta. Mer instruktioner om missionsbingot finns i pdf-filen: Missionsbingo.

Tacka eleverna för deras engagemang och för att de lärt er massor av nya saker.

Material

Slide 1: Be eleverna berätta vad de gör på internet.

Vad gör ni på internet?

Upplägg: Ställ frågorna i helklass "Vad gör ni på internet?" "Vilka plattformar använder ni?" "Använder ni några sociala medier?" Vilka? Ex: Instagram, Tik Tok, Facebook, Snapchat, Youtube? "Spelar ni spel?" Vilka? Ex: Fortnite, World Of Warcraft, Star Stable, Moviestar planet? "Söker ni information?" Be dem räkna upp handen om de vill berätta. Ställ gärna följdfrågor: Vad kollar de på, vad lägger de själva ut?

Övergång: Det finns jättemycket bra och roliga saker med internet men det finns också en del tråkiga saker som man kan råka ut för eller se.

Syfte: Att få en bild av elevernas vardag på nätet och en chans för er att hålla er uppdaterade på vilka nya och olika plattformar de använder sig av.

Egna anteckningar:

Slide 2: Har ni sett näthat?

Har ni sett näthat?

Upplägg: Fråga eleverna om de vet vad näthat är och om de har sett näthat någonstans? Be dem räkna upp handen om de vill berätta.

Övergång: Näthat är aldrig okej, det är elakt och sårar människor, men det kan också vara brottsligt, så kallade nätbrott.

Syfte: Eleverna har oftast sett mer än vad vuxna tror, här får de en chans att berätta om och vad de har sett och kanske till och med har varit med om. Här kan det komma fram saker som man kan behöva återkomma till senare, som t ex. om man sett något hemskt eller själv blivit utsatt.

Egna anteckningar:

Slide 3: Elaka kommentarer.

1.
Tror ni att det kan vara brottsligt att skicka elaka meddelanden till någon?

2.
Vad kan man göra om man hamnar i denna situationen?

Upplägg: Be eleverna diskutera i grupper exempelvis två och två eller grupper om fyra. Ställ frågorna: Tror ni att det här är brottsligt eller taskigt? Vad skulle man kunna göra om man själv eller en kompis råkar ut för detta? Efter eleverna har diskuterat färdigt (ca. 3-5 min) fråga vad de har kommit fram till, ta en fråga i taget.

Övergång: Såna här kommentarer är absolut taskiga men kan även vara brottsliga.

Syfte: Öka medvetenheten om att det faktiskt inte bara är taskigt att skriva/säga elaka kommentarer utan det kan faktiskt vara brottsligt. Även uppmuntra eleverna att berätta för vuxna om de själva eller någon annan blir utsatt.

Egna anteckningar:

Slide 4: Brottförklaringar: Förolämpning och ofredande.

Förolämpning
Någon som medvetet skriver kränkande, förnedrande och/eller elaka saker direkt till någon. Den som skickar vet att personen kommer att bli sårad. Det behöver inte vara text utan kan vara hånfulla gifs, bilder och/eller filmer.

Ofredande
Att fortsätta skicka meddelande, via t ex sms, Snapchat eller andra kanaler fast att personen bitt en att sluta kan vara ett brott som kallas för ofredande. Vilket betyder att man helt enkelt stör den personen upprepade gånger.

Upplägg: Presentera brotten: **Förolämpning:** Någon som medvetet skriver kränkande, förnedrande och/eller elaka saker direkt till någon. Den som skickar vet att personen kommer att bli sårad. Det behöver inte vara text utan kan vara hånfulla gifs, bilder och/eller filmer. **Ofredande:** Att fortsätta skicka meddelanden, via t ex sms, Snapchat eller andra kanaler fast att personen bitt en att sluta kan vara ett brott som kallas för ofredande. Vilket betyder att man helt enkelt stör den personen upprepade gånger.

Övergång: Är ni redo för nästa bild?

Syfte: Öka medvetenheten om att det faktiskt inte bara är taskigt att skriva/säga elaka kommentarer utan det kan faktiskt vara brottsligt. Även uppmuntra eleverna att berätta för vuxna om de själva eller någon annan blir utsatt.

Egna anteckningar:

Slide 5: Smygfoto/smygfilmning i privata rum.

1.
Tror ni att det är
brottsligt att smygfota i
omklädningsrum?

2.
Vad kan man göra om
man själv råkar ut
för detta eller
man ser det hända?

Upplägg: Be eleverna diskutera i grupper exempelvis två och två eller grupp om fyra. Ställ frågorna: Tror ni att det här är brottsligt eller taskigt? Vad skulle man kunna göra om man själv eller en kompis råkar ut för detta? Efter eleverna har diskuterat färdigt 3-5 min fråga vad de har kommit fram till, ta en fråga i taget.

Övergång: Jättebra diskussioner, när man är i ett omklädningsrum så ska man kunna vara helt säker på att ingen smygfotar eller smygfilmar en när man byter om eller duschar, för det är faktiskt brottsligt.

Syfte: Öka medvetenheten om att det faktiskt inte bara är taskigt att smygfota i privata rum eller sprida vidare kränkande bilder/filmer utan det är faktiskt brottsligt. Även uppmuntra eleverna att berätta för vuxna om de själva eller någon annan blir utsatt.

Egna anteckningar:

Slide 6: Smygfoto/smygfilmning förklaring.

Kränkande fotografering

Man får inte smygfota/
smygfilma i privata rum.

Privata rum:
Toalett
Omklädningsrum
Sitt hem
Provrum

Olaga integritetsintrång

Att sprida känsliga
bilder/filmer eller
information på eller om
någon annan.

Upplägg: Presentera brotten: Är faktiskt ett brott att smygfota eller smygfilma i så kallade privata rum och kallas för kränkande fotografering. Exempel på privata rum: toalett, sitt hem, provrum och som här i omklädningsrum. Viktigt att känna till är att man inte heller får sprida bilder av känslig karaktär från privata rum på internet eller dela vidare om man skulle få en sån bild. Det kan vara ett brott som heter olaga integritetsintrång. Man ska alltid tänka en extra gång på vad man delar.

Övergång: Jättebra diskussioner. Vi ska gå över till vad man kan göra om man är med om något som man tycker är obehagligt.

Syfte: Öka medvetenheten om att det faktiskt inte bara är taskigt att smygfota i privata rum eller sprida vidare kränkande bilder/filmer utan det är faktiskt brottsligt. Även uppmuntra eleverna att berätta för vuxna om de själva eller någon annan blir utsatt.

Egna anteckningar:

Slide 7: Vad ska man göra om något känns obehagligt, jobbigt eller skrämmande på internet och/eller andra platser?

Vad ska man göra om något känns obehagligt, jobbigt eller skrämmande på internet och/eller andra platser?

Upplägg: Ställ frågan i helklass och beroende på hur diskussionerna har gått tidigare, be eleverna att antingen berätta i helklass eller diskutera frågan gruppvis.

Övergång: Vilka bra saker ni sagt. Här kommer några saker som är viktiga att komma ihåg. (Eleverna har säkert sagt en del av sakerna redan).

Syfte: Att uppmuntra eleverna att berätta och att det alltid finns vuxna som lyssnar och förstår.

Egna anteckningar:

Slide 8: Checklista: Vad ska man göra om något känns obehagligt, jobbigt eller skrämmande på internet och/eller andra platser?

Vad ska man göra om något känns obehagligt, jobbigt eller skrämmande på internet och/eller andra platser?

Berätta och visa för någon vuxen

Blockera om någon är elak

Anmäl på sidan/appen/spelet

Polisanmäl om det är något brottsligt

Upplägg: Viktigt att berätta för en vuxen man litar på. Kan vara sina föräldrar, en lärare, fritidsledare, kurator eller annan vuxen. Man kan alltid blocka och anmäla både konton och kommentarer direkt i plattformarna och det är ingen som kan få reda på att det var du som gjorde det. Att alltid polisanmäla med hjälp av en vuxen om du råkat ut för något brottsligt.

Övergång: Nu har vi pratat om det tråkiga som kan hända på internet, så nu tar vi och fokuserar på hur vi alla kan bidra till ett schysstare klimat både på internet och i skolan.

Syftet: Viktigt att man verkligen trycker på att eleverna alltid kan gå och berätta och visa för vuxna. Att man inte ska hålla något som gör ont i magen inom sig.

Egna anteckningar:

Slide 9: Vad kan man göra för att internet och andra ställen ska bli schysstare?

Vad kan man göra för att internet och andra ställen ska bli schysstare?

Upplägg: Be dem diskutera vad de kan göra för att internet och andra ställen ska bli en schysstare plats, antingen i helklass eller gruppvis.

Övergång: Ni har kommit på massa bra saker och nu ska ni få utmana er själva med att göra ett missionsbingo!

Syfte: Förstå att alla kan göra skillnad, det behöver inte vara svårt eller något stort, utan kan vara små saker som att bara säga hej till någon.

Egna anteckningar:

Slide 10: Missionsbingo!

Missionsbingo

Vi sprider nätkärlek! BINGO		
Ge en peppande kommentar till någon.		
	Säg hej till någon du inte brukar hälsa på i skolan.	
WE STAND APP		Likabombas någon!

Upplägg: Be eleverna att skriva 9 stycken uppdrag i bingorutorna, som de kan utföra i skolan, på internet eller hemma. Alla uppdrag ska gå ut på att vara snäll mot andra och sig själv. Exempel: "Hälsa på någon idag. Ge någon en komplimang. Skicka en peppande kommentar till någon. Hjälp till med något hemma. Ge 5 personer en high five idag. Anmäl om du ser en elak kommentar på nätet. Ge dig själv 3 komplimanger idag." Dela ut varsin bingobricka till eleverna och ge dem ca 10-15 min, fråga sen om någon vill berätta vad de har skrivit för missions/utmaningar. Eleverna kan antingen sätta bingobrickan i sin bänk/sitt skåp eller ta hem det, när de har gjort en av sina missions så kan de välja att sätta ett kryss eller dra ett streck i rutan så kan de göra deras missions fler gånger. Ni kanske kan ha en tävling, den med flest streck på sin bingobricka efter vissa veckor vinner.

Egna anteckningar:

Övergång: Tack för att ni har velat dela med er så mycket och tack för att ni har lärt mig nya saker. Jag/vi skulle vilja ge er ett mission:

Syfte: Att eleven får tänka ut saker de kan göra för att bidra till ett schysstare klimat både i skolan och på nätet. Att uppmuntra till att vara schysst.

Slide 11: Mission

Mission

Lova att alltid berätta för en vuxen om något inte känns bra.

Upplägg: Be eleverna att alltid berätta för en vuxen om något inte känns bra. Det finns alltid stöd att få och vuxna som lyssnar och kan hjälpa oavsett vad det kan vara.

Avslut: Tack alla och superbra jobbat. Vi avslutar med att ni ger er själva en stor applåd.

Syfte: Återigen trycka på hur viktigt det är att man berättar och visar en vuxen om man råkar ut för något obehagligt.

Egna anteckningar:

Efter workshopen

För kollegorna och dig själv:

Analysera workshopen, var det någon/några delar som inte fungerade så bra, vad skulle man kunna ha istället? Vad fungerade bra? Var det något speciellt som kom upp som ni behöver fokusera mer på? Kan man använda frågor om näthat/nätbrott i andra lektioner som projekt?

Om det är så att man skulle få reda på något som man tycker har gått över gränsen på internet och man blir orolig för den eleven, prata enskilt med eleven och försök få hela bilden. Var noga med att hålla dig lugn och visa att du försöker förstå och visa att du vill hjälpa. Försök att inte vara dömande, det leder oftast till att eleven inte berättar allt och tappar förtroendet. Fråga hur eleven vill göra, vill de att ni pratar med föräldrarna tillsammans (vissa elever kan vara rädda för att berätta om saker som hänt på internet hemma för de vill inte att man ska straffa dem genom att man tar deras mobiler, surfplattor eller datorer), bör något anmälas eller behöver eleven prata med kurator eller skolsköterskan för att bearbeta vidare. Viktigt att eleverna ska känna att de kan komma och prata om saker som hänt även på internet och att man tar det på allvar. En stor del av barn och ungas vardag spenderas på nätet idag. Därför är det så viktigt att vi vuxna kan möta upp för att försöka förstå deras digitaliserade liv.

För/till föräldrar:

Skicka ut information till föräldrarna att ni kommer ha workshops om näthat/nätbrott med eleverna och om det är något speciellt som kommit upp angående ämnet hemma som de tycker är relevant för skolan och workshopen.

Ni kan sammanställa vad som kom fram under workshoparna. Vilka sociala medier använder dem sig av? vilka spel spelar de? har det sett näthat/nätbrott? vart ser de näthat osv. Ni kan skicka med tips på frågor som föräldrarna kan fråga sina barn och unga: Vad har hänt på internet idag? Har du sett något roligt som du skulle vilja visa mig/oss? Har du sett något som inte var så roligt idag som du vill visa mig/oss? Har du pratat med någon idag som du inte känner i den fysiska verkligheten? För att få svar så kan man ibland behöva ställa de rätta frågorna. Ofta brukar man kanske endast fråga hur det var i skolan och så glömmer man bort att fråga om hur det har varit på internet/nätet idag. Ge även föräldrarna samma tips som vi har gett er att man ska försöka att inte vara dömande eller bli upprörd om eller när barnen berättar om något som hänt på internet. Att man behåller lugnet och att man diskuterar och bestämmer vad man kan göra samt vad som gäller efter det. För om barnen inte vågar berätta för någon så kan konsekvenserna bli så mycket större och värre än vad de skulle behöva bli.

Vi hoppas att er workshop har gått bra och vi är så tacksamma för att ni vill arbeta vidare för ett schysstare klimat både online och offline.

Tack så mycket.

Matilda och Johanna

We Stand App